

تاریخ عثمانی انجمنی

۱ کانون اول
۱۳۳۱

بشنجی سنه
نومرو ۳۵

مجموعه سی

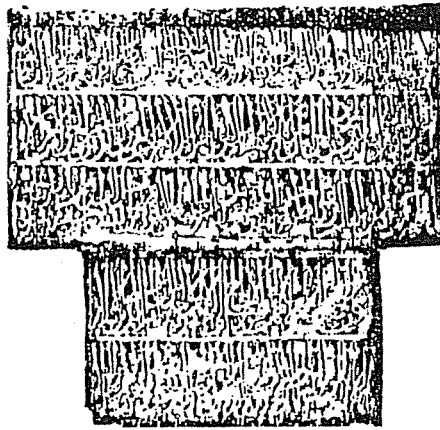
آناطولیده اسلامی کتابه لر

— توقاد —

(۳۴ نجی جزؤدن مابعد)

— ۳ —

عزالدین یکاوس ثانی ورکن الدین قلیچ ارسلان رابع وعلاءالدین
کیقباد ثانی حکومت مشترکسی سنه ۶۴۸
بیوک کوبری کتابه سی [۱]

[۱] اولیا چلی بوکوبری به (کرکوبری) نامنی ویریور (ج، ص ۶۴). —
دوقتور مورغان دخی کوبری بی و کتابه سی کورمش و نارینغی طوغری او قومش
ایسه ده مندرجانه مطلع اوله مامشدر. مراجعت ، بوجوعه ده جزؤ ۳۴، ص ۵۷۹ ده
مندرج بیللوغرافیا ده دوقتور بارنک سیاحتنامه سی ، ص ۷۴ .

توقادک شمالندن جریان ابدن يشيل ايرماغك اوزرنده كي بوكوپري بش كر
كوزندن عبارت اولوب منتظم كسمه طاشلرله ميني و ۱۵۱,۵ مترو طول و ۷ مترو
عرضنده در [۱]. كتابه سي شهره طوغري كيدر كن كوپرينك تخميناً اورتولرينه
تصادف ابدن بالفون كي برجقنقنك ايچ يوزينه موضوعدر. مرمرو لوحه يه محكوك
اولان مذكور كتابه بش سطر اوزره و غايت گرفت برخط سلجوقي ايله محرردر
(طول ۱,۱۷ ، عرض ۱,۰۵) . بتون الفرك و لاملرك باشلرينه برر يورلاق
قولشدر. استامپاز و فوطوغرافيسي موجوددر .

(۱) وفق لانشاء هذه القنطرة المباركة في ايام دولة السلاطين الاعاظم
عز الدنيا والدين و ركن الدنيا والدين وعلاء الدنيا والدين بنى السلطان
غياث الدين كي خسرو بن السلطان علاء الدين كيتباد

(۲) براهين امير المؤمنين اعز الله انصارهم وكان الموفق لهذه
العمارة هو الامير الاسفهلار الكبير المؤيد المقبل ملك الامراء .
سيف الدولة والدين مفخر الخواص الامير الا

(۳) اعظم بروانه حميد بن ابى القاسم ابن على الطوسي جده تغمد -
هم الله بفقرانه وقد أسس بنيناها على التقوى من الله عز وجل
الواقع في خامس صفر في شهور سنة ثمان اربعين وستمائة

(۴) وكان معمارها والواقف على عمارتها هو الامير المحتاج الى

[۱] بواباد توقاد مكتب اعدادى مديرى محمد امين بك طرفندن بيلديرلش
اولدين كي واقع اولان استرحام اوزرينه آلاجه مسجد چشمه سي و وزير احمد پاشا
جامي و حمزه بك مسجدى كتابه لريله ميدان جامعك ايكي مدور كتابه سنك
استامپاز لريني و عبدالمطلب تكيه سي و كر على پاشا قبرلى كتابه لرينك صورتلريني
استخراج ايتك لطفنده بولنش و بوسايه ده اولجه يامش اولدينم تدقيقاتله بالتطبيق
بعض جهتلرينك تصحيحى ممكن اولديفندن كنديلرينه بوراده عرض شكران ايدرم .

رحمة ربه الا عن الاخص الموفق المقبل بهاء الدين ضياء الاسلام
 (۵) تاج الاثنام وحيد الملوك والسلاطين محمد بن الفرج المعروف
 بابن الحكيم افاض الله توفيقه وسهل خيراتاه (۶) وضاعف اجلاله
 روم سلجوقي دولتك تاريخ ومسكوكاتيله توغل ايدنلر ايجون اشبو
 كتابه نك اهميتي آشكاردر . سلجوقيلرك اك معظم حكمدارى اولان
 سلطان علاء الدين كيقباد اول اون سكر سنه حكومتدن صكره ۶۳۴
 تاريخنده وفات ايدرك تختنى اوغلى غياث الدين كيخسرو ثانى به برانش
 ايدى . كيخسرو ثانى ايسه ۶۴۴ ده وفات ايدوب عز الدين كيكاوس
 وركن الدين قليچ ارسلان وعلاء الدين كيقباد اسنده اوچ اوغلى قالمش
 وبونلردن برنجيسى كيكاوس ثانى اوله رق جالس سلطنت اولمش ايدى .
 انجق بودقيقه دن اعتباراً اوچ قرداشك بيتنده كونا كون منازل
 ومجادلات باش كوستروب اولار ركن الدين قليچ ارسلان (رابع) دعواى
 سلطنت ايدرك نامنه سكه ضرب ايتديرمش وبوكشمكش ۶۴۷ سنه نه
 قدر دوام ايتدكن صكره امير قراطى كبي بعض اركان دولتك اتخاذا
 ايلدكلرى تدابير سايه سنده اوچ قرداشك آوالرى بولنه رق اوچنك ده
 مشتركاً حكومت ايله لرى قرار كير اولمش وبو حال كمال مشكلات ايله
 ۶۵۵ سنه نه قدر دوام ايتديريله بيلمشدر .

اوچ قرداش حكومت مشتركه سنه دلالت ايتك اوزره ۶۴۷ ايله
 ۶۵۵ سنه لرى آراسنده سيواس ، قونيه ، قيصريه ولولوده مضروب
 مشترك سكلر قولكسيونلرده موجود ايسده مشاراليم ناملرينه بركتابه
 مشتركه ايلك دفعه اوله رق بوراده تصادف ايدبيورز . اشته بوسيدن
 طولايى سلجوقي تاريخنى ايجون كتابه مذكوره نك قيمتى بك بيوكدرا [۱] .

[۱] صراحت ، ابن بيبى ، آياصوفيه كتبخانه سنده بازمه ، نومره ۲۹۸۵ . —

ابن بيبى نك مختصر سلجوقنامه سى (فارسى) ، هوتبا طبى . — ابن خلدون ،

متن کتابه ده کوپرینک بانیسی اولوق اوزره کوستریلین پروانه
سیف الدین حمید ابن ابی القاسم طوسی نك آلدینی القابدن دخی اكلایشله جنی
وجهله کنديسنگ اكل بیوک رجال سلجوقیه دن اولدیننده شبه یوقدر .
(پروانه) منصی او عصرلرده اكل یوکسک مراتبدن بری ایدی [۱] .
۲ نومرولی کتابه ده (جزؤ ۳۴ ، ص ۵۹۰) اسمی یکن ابی القاسم طوسی نك
اوغلی اولان پروانه سیف الدین حمید حقنده مراجعت ایتدی کمز کتابلرده
معلومات بوله مدق [۲] . کتابه ده کوپرینک معمار و واقفی اولوق اوزره
(ابن الحکیم) شهرتی حائر بولنان امیر بهاء الدین محمدك نامیده مندر جدر .
بوراده « الواقف علی عمارتها » سوزندن مقصد کنديسنگ کوپرینک
انشاسنه نظارت ایتش اولدیننی بیاندن عبارتدر ظن ایدرز . امیر بهاء الدینك
اخذ ایلدیکی القاب و عنوانلره نظراً مومی الیهك دخی اصحاب مراتبدن
اولدیننی مستبان اولور [۳] .

— ۴ —

اوج قرداش حکومت مشترکسی ، سنه ۶۴۹

سفر پاشا تربه سی ، نام دیگر بوینی اگری تکیه سی

جامع کبیر جوارنده بولنان بوکنبدك قسم فوقانیسی مخروطی الشکدر . اولرك
اراسنه صیقشمش و بر باغچه ایجنده قالمش اولان مذکور تربه ۱۳۲۲ تاریخنده
یوردان اسمنده برکیمسه طرفندن کرسته انباری اتخاذ اولنش و یاننده کی مسجدك
سقی چوکش و کاملاً خراب برحاله ایدی . ایجریسی کورمك ممکن اولمادی .
وقیه سی و متولیسى موجود ایتش . قپوسی بالاسنده بولنان ایکی سطرلق مرمر
عینی ، ابن الاثیر ، منجم باشی نك جامع الدول و صحایف الاخبار نام تاریخلری . —
هوآر ، آپفرانی (فرانسجه) . — غالب بك ، تقویم مسکوکات سلجوقیه . —
نجیب عاصم بك ، تورک تاریخى . — توحید بك ، موزه قتالونی ، قسم رابع ، المجلد .
[۱] (پروانه) تبیری حقنده ایلروده ۶۵۳ نجی مصبفه ده بعضی اضافات
وبریلشدر .

[۲] ابوالقاسم بن علی طوسی نامه قصریده (حاجی قلیچ) جامع و مدرسه سنده

۶۴۷ تاریخل ایکی کتابه ده موجوددر .

[۳] اکر کوپرینک وقیه سی موجود ایسه بوندن استفاده اولنقی مأمولدر .

کتابه خط سلجوقی ایله محرر اولوب حروفاتک اشکالی بالاده کی ۳ نومرولی کویری کتابه سنک عینیدر . یازیلرک اوزرنده آلتون بالدیز اثری کوریلور . (طول ۱،۳۳ ، عرضی ۰،۴۲) . استامپازی موجوددر .

(۱) انما یعمر مساجد الله من امن بالله والیوم الآخر واقام الصلوة و آتی الزکوة ولم یخش الا الله فمسی اولئک ان یكونوا من المهتدین امر بعمارة هذ[ا] المسجد المبارك فی ایام الدولة السلاطین

(۲) الاعاظم بنو کیخسرو [بن] کیقباد خلد الله سلطانه العبد الضعیف المحتاج الی رحمة ربه اللطیف ابی بکر بن لقمان بن مسعود احسن الله توفیقه فی شهور سنة تسعة اربعین ستمایة

بو کتابه دخی بالاده کی ۳ نومرولی کتابه کبی اوج فرداشک حکومت مشترکته عائد بروتیقه مهمه در . آنجق بوراده حکمداران مشار الیه مک آری آری اسماری محرر اولیوب « بنو کیخسرو » دیمکله اکتفا اولمشدر . مسجدک بانسی اولق اوزره اسمی کتابه ده مندرج اولان ابی بکر بن لقمان که نه لقب ونه عنوانی ونه ده مأموریتی مذکور اولمیدنندن شخصنک تعیینی قابل اوله مدی . بوبنایه (سفر پاشا) و (بونی اکری) ناملربنک ویریلسنک اسبابی تحقیق ایده مدک .

— ۵ —

غیاث الدین کیخسرو ثالث زمانی ، سنه (۹) ۶۷

چشمه کتابه سی

اشبو کتابه آلاجه مسجد حولینک زقاق جبهه سندره بولنان چشمه نک بالاسنده کی مرمر لوحیه محکوکدر (طول ۰،۵۰ ، عرضی ۰،۳۰) . یازیلری بوزوقدر . استامپازی موجوددر .

(۱) بنا هذه المین فی ایام السلطان الاعظم غیاث الدنیا

(۲) والدین کیخسرو بن قلیج ارسلان خلدالله دولته لعمارته العبد...

(۳)... قرا ارسلان بن سها محه (۱) بمال مرحومه مررد (۱)

خاتون بنت سها محه (۱) فی سنة (۱) سبعین وستمایه

اوج قرداشك مشتركاً حكومتندن صكره ركن الدين قلیج ارسلان
 رابع پروانه معین الدین سلیمانك اغوا وتشویقیله ۶۶۳ سنه‌سند مغوللر
 طرفندن قتل ایدیلهرك یرینه دها ایکی بچق (برروایتده درت) باشند
 بولسان اوغلی غیاث الدین کیخسرو ثالث اجلاس ایدلش و امور اداره
 پروانه‌نك آئنده قالمش ایدی. اشته کتابه بو حکمدارک نامی محتویدره
 هر نه قدر دولت سلجوقیه‌نك احوال داخله‌سی ۶۷۳ سنه‌سند قدر اولدیجه
 سکونت ایچنده کچمش ایسه ده^[۱] بوتاریخده ممالک رومده عظیم اختلاللر
 ظهور ایتدیکی کبی برطرفدن قرامان اوغللرینک خروجی و دیگر طرفنده
 ممالیک مصردن بندقدار دیمکله معروف ملک ظاهر بیرسک مغوللر ایله
 آناطولیده وقوع بولان محاربانی سلجوقی دولتی تکرار تملدن صاره رق
 مملکتی هرج و مرج ایتیشدر. اشته بواحوال برملال آراسته سلطان
 غیاث الدین کیخسرو ثالث ۶۸۱ (برروایتده ۶۸۲) سنه‌سند وفات
 ایدرک یرینه کیکاوس ثانی‌نك اوغلی غیاث الدین مسعود ثانی جالس سلطنت
 اولمشدرکه اسمنی آتیده مندرج اوج عدد کتابه‌ده کوره جکز.

بوراده موضوع بحث اولان چشمه کتابه‌سی پک زیاده بوزوق اولدیغندن
 متنده کوریلن بعض اسملر ایله تاریخنک احاد خانه‌سی قطعی بر صورتده

[۱] بودوره سکونده ممالک رومک مختلف مللرند پک عالی بنالر وجوده
 کتیریشدر. از جمله سیواسده صاحب فخر الدین علی‌نك انشا کرده‌سی اولان
 صاحبه یاخود کورک مدرسه و بروجردی‌نك بروجیه نام مدرسه‌سی و صاحب
 شمس الدین محمدک دارالحديث یاخود چفته مناره نام مدرسه‌سی هپ ۶۷۰
 سنه‌سندن قاله مبانی مهمه اسلامیهدندر.

اوقونهمدی. هر حالده شوراسی آکلاشیلپورکه قرا ارسلان اسمنده
برکیمسه قیز قرداشنک مالی ایله بوچشمه بی انشا ایتشدرد.

— ۶ —

غیاث الدین مسعود ثانی زمانی ، سنه ۶۸۷

وزیر احمد پاشا مسجد و تربه سی

علی پاشا جامی قریبنده بولنان بومبانی حرکت ارشدن پک زیاده متأ ثراولشدرد.
مسجد مدخلنک صاغ طرفنده کی قبودن تربیه کیریلور. دروننده بری بیوجک
اولقی اوزره بش قبر واردرد. کافه سی طاشسز و یازیسزدر. مسجدک یانی باشنده
۱۳۳۰ ده پایلان اخشاب برینا فتواخانه اتخاذا اولمشدر. حال بوکه بوندن اول
فتواخانه ایلروده کوریه جک اولان عبدال مطلب (یاخود انی محی الدین) تکیه سنده
ایدی. مسجدک قپوسنده کی مرمر کتابه درت سطر اوله رق جلی خط ایوبیله
محرردر (طولی ۱۶،۷۰ ، عرضی ۰،۴) . صوک سطرک أستامپازی موجوددر.
۱) قال الله تبارک و تعالی من عمل صالحاً فلنفسه تقرب بانشاء

عمارة هذا الخانقاه المبارک فی

۲) زمن السلطان الاعظم شاهنشاه المعظم غیاثا لدنیا والدین ابی

الفتح مسعود بن کیکاوس

۳) خلدا الله دولته و فی ایام الملكة المعظمة صفوة الدنيا والدین

ایدا الله دولتها الی الله تعالی وابتغی مرضاته العبد

۴) الضعیف المحتاج الی غفور اللطیف ابوالشمس بن الحسین

تقبل الله منه واحسن عواقبه فی شهر ربیع الآخر لسنة سبع وثمانین

وسمائیة

۵ نومرولی کتابه طولایسیله بیان اولتدیفی اوزره غیاث الدین
کیخسرو ثالث ۶۸۱ ده وفات ایتمکه یرینه برمدتن بری ایران ایلخاننک

تزدند. بولسان غیاث الدین مسعود ثانی اجلاس ایدلدی که مشارالیه سلطان عزالدین کیکاوس ثانیك اوغلی و بناء علیه سانی اولان کیخسرو ثالثك عمجه سیدر . بعض مورخار بونك تاریخ جلوسی اوله رق ۶۸۲ سنه سی کوستر لر ، فقط ۶۸۱ تاریخلی سیواسده ومعدن لولوه ده مضروب سکملری بولندیفندن علم مسکوکات اربابی مذکور ۶۸۱ سنه سی قبول ایتشیلدر^[۱] . مع مافیه سانی اولان کیخسرو ثالثك ۶۸۲ تاریخلی ینه معدن لولوه ده مضروب بر سکسیده معلومدر^[۲] . روم سلجوقی دولتنك بودوره انقراضه عائد معلومات تاریخیه غایت نقصان وعلی الاکثر یکدیگری ناقض بولندیفندن برمنصل تاریخ کتابی ویاخود متعدد کتابه لر کشف اولوتجه یه قدر زمان مذکوره عائد وقایعك قسم اعظمی ظلام مجهولیت ایچنده قالغه محکومدر^[۳] .

غیاث الدین مسعود ثانیك ایکی کره حکومت ایتدیکی مورخارجه قبول اولمقده در . دفعه اولی سلطنتی ۶۸۱ دن ۶۹۷ سنه قدر دوام ایتدیکندن بالاده کی ۶۸۷ تاریخلی کتابه بو دفعه یه عائددر . انجیق بو مدت ظرفنده دولت سلجوقیه نك احوال داخلیه سی صوک درجه مختل اولدینی کی مشار الیهك یکنی اولان کیقباد بن فرامرzk ادعای سلطنت ایله خروج وبلکه ممالک رومك بر طرفنده حکمران دخی اولماسندن بالاستفاده ایران ایلخانلری حکومت سکچوقیه یه ارتق بتون بتون مداخله ایله مشر وحتی غازان محمودك ۶۹۴ ده وقوع بولان جلوسیه برابر روم ممالکنی دوت ایاکه تقسیم ایتدیره رك هر برینی آیری آیری والیرك

[۱] غالب بك تقویم مسکوکات سلجوقیه ، ص ۹۰ ، ۹۱ . — توحیدبک موزه قتالوغی ، قسم رابع ، ص ۲۲۶ ، ۲۳۸ ، ۳۴۲ .

[۲] توحید بك ، موزه قتالوغی ، قسم رابع ، ص ۳۱۶

[۳] مراجعت ، توحید بك «روم سلجوقی دولتنك انقراضیه تشکل ایدن طوائف ملوک» نامی تحتنده مقاله لر ، بو مجموعه ده سنه ۱۳۲۶ الخ .

اداره سنه ویرمش ایدی [۱]. هر نه قدر ۶۹۷ سنه سنه قدر مسعود ثانی نامه سکه ضربنه دوام اولتمش ایسه ده ارتق کندیسک بالفعل امور دولته علاقسی قالمش ایدی [۲]. نهایت سلطان مشارالیه ممالک رومده ظهور ایدن عصیانلره اشتراك ایتیش اولمق تهمتیه تاریخ مذکورده غازان محمود طرفندن عزل و همدان قلعه سنده حبس ایدلدکدن مکره یرنه برادر زاده سی علاءالدین کیتباد ثالث سلطان روم نصب اولمشدر .

کیتباد ثالثه عائد برکتایه بی ایلروده کوره جکزر. غیاث الدین مسعود ثانی ۷۰۲ سنه سنده دفعه ثانیه اوله رق ینه مغوللر طرفندن سلجوقی تختنه اجلاس ایدلمش ایسه ده ذاتاً نحیف المزاج بولندیغندن خسته لهرق، ۷۰۴ ده وفات ایلده مشدر . مشارالیه ک بوایکنجی سلطنتنه دلالت ایتک اوزره ۷۰۲ ده مضروب برکوش سکه سی موجوددر [۳].

غیاث الدین مسعود ثانی ک (غازی چلبی) نامنده براوغلی و ارایدی که پروانه معین الدین زاده مهذب الدین مسعودک وفاتنده سینوبی ایلخان طرفندن کندینه تملیک ایتدیره رک اوراده کوچک بر حکومت تأسیس ایتک استه مش ایدی. مهذب الدین مسعود ۷۳۲ ده وفات ایتیش و سینوبده دفن اولمشدر [۴].

متن کتابه ده سلطانک اسمنه برده (ملکه) تشریک اولتیور. فقط اسمی تصریح ایدیلتیور. عجبا مشارالیه اتیده ۷ نومرولی کتابه ده پروانه معین الدینک قیزی اولمق اوزره کوستریلن خاتونمیدر؟ بز بویله [۱] آفراینک سلجوقنامه سی، یکی جامع کتبخانه سنده یازمه، نومرو ۸۲۷، ص ۲۳۰. — منجم باشینک صحیف الاخبارندن نقلاً توحید بک موزه قتالوغنده، ص ۳۴۲.

[۲] توحید بک، موزه قتالوغی، ص ۳۲۵ و ۳۴۲.

[۳] توحید بک، موزه قتالوغی، ص ۳۵۱.

[۴] قهرنکه کتابه سی توحید بک طرفندن بوجمعه ده نشر اولمشدر، جزؤ ۷، سنه ۱۳۲۷.

ظن ایدیوروز حتی سلطان مسعود ثانیك زوجہ سی اولدیفنه احتمال ویریوروز.

کتابه نك بولندینی بنانك عن اصل بر خانقاه اولدینی مندرجاتندن ا کلاشیلور. بانیسی اوله رق اسمی محرر بولنان ابوالشمس بن الحسینك هیچ بر لقب و عنوانی موجود دکدر. وزرای سلجوقیه دن اولوب ۶۸۴ سنه سنده [۱] وفات ایدن صاحب فخرالدین علی بن الحسینك بر برادری اوله سی وارد خاطر اولور. مع مافیه بونی اثبات ایده جك الیمزده هیچ بروشیقه یوقدر.

بوراده موضوع بحث اولان بنا الیوم وزیر احمد پاشایه نسبت ایدیلور. حتی تربده بر احمد پاشا مدفون بولندینی مرویدر. بو ذات عیجا ایلروده خروس اوغلی تربه سنده اسمنی کوره جکمز پیر احمد بکمیدر، یوقسه دها صکره لری جامی تعمیر ایتیش اوله سندن طولایی اورایه کندی اسمی ویریلن دیگر بر احمد پاشامیدر؟ بورالری بلکه اوقاف اداره سی قیوداتنك تدقیقه ا کلاشیله بیلور.

— ۷ —

غیاث الدین مسعود ثانی زمانی، سنه ۶۹۱

سنبل بابا زاویه سی

میدان جوارنده و باج قبوسی موقعنده بولنان بو بنا تکه قبلی بر جامع ایله بر کوچك تربدن عبارتدر. تربده قبر کتابه سی یوقدر. مدخل جبهه سی صمردن مصنوع واستالاتیتلر ایله مزیندر. فیونک ایکی یاشنده محراب شکنده بر حجره واردر [۲]. اوکندن کچن جاده تکه حین تسویه سنده بنای مذکور

[۱] قونیه ده (صاحب آنا) نامیله معروف اولان بو ذاتك تاریخ وفاتی آقسرائی ۶۸۷ اولتی اوزره کوستریبورسه ده قونیه ده کی تربه سنده اسمی و تاریخ عین لوحه اوزرنده بولنان قبر کتابه سنده ۶۸۴ محرر اولدیفندن بوجهت آبروجه شایان تدقیقدر. قره حصارده (صاحب آنا) اوغللری حقنده مراجعت، توحید بک، بومجموعه ده جز ۹، سنه ۱۳۲۷.

[۲] بوجهره لره اوستنده کی کوفی یازی مکرر اوله رق (لفظه جلال) ایله (اسم نبی) دن عبارتدر.

درینده قالمش ایدی. دوقتور مورتمان ۱۸۵۸ ده بئانک یکریمی قدم قدر یولک سویه سندن اشاغی بولندی بنی کورمشدر [۱]. بالآخره ۱۳۲۰ سنه لرنده زاویه مذکورده ساکن اولان حسن بابا اسمنده غیور بر درویشک همتیله جبهه اقسامی سوکوله رک صورت منتظمه ده و شکل اصلینده خلل کلیه رک مدخل تکرار یولک سویه سنده انشا اولمش و یوکوزل اثر چوقوردن میدان چیقاریله بيلمشدر. قبونک اوستنه واستالاقیتلرک آلتنه تصادف ایدن محله خط سلجوقیله اوج سطرلق برکتابه موضوعدرکه طاشی عرشانی اوله رقی اورتنه سندن قیرقندر (طولی ۱۰،۴۰، عرضی ۰،۴۳). استامباژ و فوطوغرافیسی موجوددر .

(۱) قال الله تعالى وما تقدموا لانفسكم من خير تجدوه عندالله هو خيراً واعظم اجراً واستغفروا الله توسل بالشاء هذا المقام المبارك المسمى دارالصلحاء

(۲) الى الله تعالى في زمن السلطان الاعظم غياث الدنيا والدين
مس[مو] د بن کیکاوس خلد الله دولته عتيق الملكة المعظمة
المطهرة المكرمة

(۳) الى الطرفين النسبة الابوين صفوة الدنيا والدين بنت الامير
المغفور معين الدين بروانه رحمه الله واتقاهما زين الحاج والحرمين
سنبيل بن عبدالله تقبل الله منه في سنة احدى وتسعين وستمائة

بوکتابه سلطان غياث الدين مسعود ثانی بک ایلک سلطنته عا ئدا ولوب
۶ نومرولی کتابه طولایسیمله مشارالیه حقنده بعض معلومات ویریلش ایدی.
بو وثیقته نک اهمیتی منتک ایکنعبی قسنه راجع اولوب اوده دارالصلحاء
تسمیه اولنان بوبئانک پروانه معین الدینک قیزی اولان خاتونک عتقاسندن

[۱] بارتک سیاحتنامه سنده ، ص ۲۴ ، بوجموعه نک ۳۴ نجی جزونده ،
ص ۵۷۹ ده مندرج ببلیوغرافیایه مراجعت اولنه .

(سنبل) طرفندن انشاسنی مشعر بولمہ سیدر. بوخاتونہ (الملکۃ المعظمۃ) لقبی ویریلدیکندن کندینک بر حکمدار زوجہ سی اولہ سی پک محتملدر، یوخسہ یالکز پروانہ نک قیزی اولہ سندن طولانی بوالقابی اخذ ایدہ مزیدی. بز مشار الیہائی سلطان مسعود ثانی نک زوجہ سی ظن ایدیورز. بالادہ کی ۶ نومرولی کتابہ دہ اولدینی کچی بورادہ دخی ملکہ نک اسمی محرر دکلدر. یوبنا اوقاف قیوداتندہ طواشی خواجه سنبل بابا خاقاھی صورتندہ مقیدایمش. فی الواقع (سنبل) اسمی پک چوق کرہ طواشیارہ ویریلدیکی معلومدر^[۱]. اولیا چلبی شہرک شمالندن اشاغی باغ و باغچہ لر ایچندہ بر (سنبللی باباتکیہ سی) بولندیغنی و بورایہ (سنبللی باغ) دنیلدیکی سوبلیورکہ موضوع بحث اولان محل اولدیغندہ شبہ یوقدر. انجق اولیا چلبی بنانک کتابہ سنہ مطلع اولدیغندن سنبل بابانک شخصی حقندہ بشقہ درلو بیاناتدہ بولنیور^[۲].

متن کتابہ دہ مذکور اولان پروانہ معین الدینک اصل اسمی سلیمان و پدرینک اسمی مہذب الدین علی الدیلی ایدی^[۳]. معین الدین حقندہ ابن بی و آقسرائی نک سلجوقنامہ لرندہ و سائر تاریخلردہ متفرق برخیلی معلومات واردر. احمد توحید بک بو مجموعہ دہ نشر ایلدیکی مقالاندہ سلطان رکن الدین قلیچ ارسلان رابعک کیفیت قتلی طولایسیلہ پروانہ نک آناطولیدہ ایقاع ایلدیکی ظلم و تعدی بی و اولادینک سینوبدہ حکومتی واضح بر صورتدہ تعریف ایتمشد^[۴]. حسین افندی دہ آماسیہ تاریخندہ

[۱] ازان جله بر (طواشی سنبل) هند پادشاهنک جامداری ایدی (ابن بطوطہ، پارس طبری، ج ۴، ص ۲۲) - بر (سنبل آقا) ۹۹۹ دہ و دیگر بر (سنبل آقا) ۱۰۵۰ دہ دارالسعاده آغاسی ایدی (سجل عثمانی).

[۲] توقاد مجتہدہ، ج ۵، ص ۵۵، ۶۱ و ۷۰.

[۳] سرزینفوندہ معین الدین سلیمان نامنہ مهم بر کتابہ واردرکہ اورادہ پدرینک اسمی دخی محرردر.

[۴] «روم سلجوقی دولتک انقراضیلہ تشکیل ایدن طوائف ملوک» سرلوحہ لی مقالہ لردہ، بو مجموعہ دہ، سنہ ۱۳۲۶، الخ.

بعض آثار تاریخیه وقیودات عتیقهیه استناداً پروانه ایله اولادی حقیقه ، فقط متفرق صورتده برخیلی شیرخبر ویریور. بناء علیه بوراده تکرار بوباده تفصیلاته کیریشمکه حاجت یوقدر. یالکز شوقدر سویله لم که (پروانه) منصبی (بعضاً پروانه جی دخی دیرلر) سلجوقی دولتنجه اک بیوک مناصبدن بری ایدی^[۱]. بوتعیر بمضیلرک ظن ایتدیکی کبی یالکز معین الدین سلیمان خاص اولیوب دها اوللری احداث اولنمش بر مأموریتدر وسلجوقی تاریخنده بر جوق پروانه لر معلومدر. معین الدین ایسه بونلر میاننده اک زیاده شهرتشار اولانیدر. مع مافیه بونک شهرت واهمیتی یالکز سلجوقی حکومتنده پروانه اولقله قالمیوب کندیسنگ اودورده آناطولییه حاکم اولان منوللره انتساب کسب ایدرک اونلر طرفندن ممالک رومده نوعما بر قومیسر و آسر مطلق اوله سی و برده سینوبی استرداد ایلش بولنمسی ایدی. ایشته (دارالصلحا) نك واقفی سنبل بو ذاتک قیزینک عتقاسندن بری ایدی.

— ۸ —

غیاث الدین مسعود ثانی زمانی ، سنه ۶۹۱

خلف غازی مسجد ، تر به وزاویه سی.

میدان جوارنده وستنور تر به سنک قارشولرنده بر بانجه ایچنده بولسان

[۱] کلبک مناسنه کلن (پروانه) کله سی حکم شاهی وفرمان پادشاهی ، و (پروانه جی) فرمانبر ، ماینبی ، سرقرنا ، باش وکیل وصدر اعظم قائم مقامی ومعاونی صورتیه دخی تعریف اولنور (مراجعت ، ترجمه برهان قاطع. — سلمان افندی ، لغت چغتای وترکی عثمانی. — رضا قلی خان ، فرهنگ انجمن آرای ناصری. — رشید الدین دن نقلاً هاسر ، تاریخ الیغانیان (آلانجه) ، ج ۲ ، ص ۱۶۴. — صلاحی ، قاموس عثمانی. — عرب تاریخلرنده (البرونه) وبعضاً (البرنواه) صورتلرنده یازیلیدر ، مراجعت تاریخ ابن خلدون ، مصرطبی ، ج ۵ ، ص ۱۷۵. — تاریخ ابوالفدا «البرونه» لقب وهوالحاجب بالمجملی ، استانبول طبعی ، ج ۱ ، ص ۱۰. — مفریزی نك کتاب السلوکنده عین صورتده تعریف اولنیور .

و محلنجه (خلف سلطان) دخی تسمیه اولنان بو ابنیه‌ک جبهه قیوسی اولدقجه کوزل استالافیتلر ایله مزین ایمش ، فقط محترق اولدیفندن مرمرلری قرمزلی بررنگ اخذ ایتمش و برخیل قسی بوزولشدرد. قیونک صاغ طرفنده بر پنجره‌ک اوزرنده کوزل خط سلجوقیله محکوک مرمر کتابه‌ده ایکی سطر اوله‌رق « قال الله تبارک و تعالی وان المساجد لله فلا تدعوا مع الله احداً » و یونک صاغ طرفنده کی پنجره‌ک اوزرنده درت سطر اوله‌رق « بسملة شریفه وآية الكرسي » محکوکدر. زاویه‌ده متعدد اوطه‌لر وارددر. قیوسی بالاسنده کی مرمر کتابه درت سطر خط سلجوقیله محرردر (طول ۱،۸۰ ، عرضی ۰،۵۰). فوٹوغرافیسی موجوددر.

(۱) قال الله تبارک و تعالی سلام علیکم طبتم فادخلوها خالدين
وقال النبی علیه السلام اذ [۱] مات ابن ادم

(۲) انقطع عمله الا عن ثلث ولد صالح يدعوه او علم ينفع به
او صدقة جاریة [۲] امر بعمارة هذه البقعة الشريفة المسمى

(۳) دارالعلم والعمل في ايام دولة السلطان الاعظم غياث الدنيا
والدين ابوالفتح مسمود بن کیکاوس خلدالله ملكه وایام دولة
ملکة المعظمة حميدة الخواقین

(۴) عظمة الدنيا والدين سلجوق خواند بنت قلیج ارسلان
ایدالله دولتها المبد الضعیف المحتاج الی رحمة الله خلف بن سلیمان
تقبل الله منه فی سنة احد وتسمین ستایة

[۱] اشبو حدیث شریف صحیح مسلم ده (استانبول طبی ، مطبعة عاصره ۱۳۳۲ ، جزؤ ۵ ، ص ۷۳) شو صورتله مندرجدر : « اذ مات الانسان انقطع عنه عمله الا من ثلاثة الا من صدقة جاریة او علم ينفع به او ولد صالح يدعوه » . — جامع الصغیر شرعی سراج النیرده ده بمضی اوفق فرقلر ایله محرردر ، (مصر طبی ۱۳۰۴ ، ج ۱ ، ص ۱۶۸) .

بو کتابه دخی بالاده کی ۷۹۶ نومرولی کتابه لر کی سلطان غیاث الدین مسعود ثانیك دفعه اولی سلطنته مصادفدر و مذکور کتابه لرده اولدیفنی کبی بوراده دخی سلطانك نامنه برده ملکه اشتراك ایتدیریلشدر. انحق بودفمه ملکهك اسمی مصر حا مندر جدر که بوده رکن الدین قلیچ ارسلان رابعك قیزی (سلجوقی خواند) در. اگر بزلجوقیك کیفیت ازدواجی ابن بی واسطه سیله بیلمه ایدك بونی مسعود ثانیك زوجہ سی ظن ایدردك. حالبوکه ابن بی مشار الیهاك (پادشاه زاده) ایله ازدواج ایتدیکنی حکایه ایدیور که بواز دواج ۶۶۵ سنه لرنده وقوع بولدیفندن اوزمان آناطولی به حاکم اولان ایلخانیلردن آباخانك شهر ادمه لرندن بری اوله جقدر ۱۱.

غیاث الدین مسعود ثانی کیکاوس ثانیك اوغلی و رکن الدین قلیچ ارسلان رابع ده کیکاوس ثانیك برادری اولغله مسعود ثانی ایله سلجوقی خواند ایکی قرداش اولادی اولیور لر. بو حالده کتابه ده سلجوقیك اسمی بولمہ سی نه کبی برسیبه معطوف اوله بیلور؟ اولیاچلی ۱۰۲۶ سنه سنده توقادشهرینك والده سلطانره خاص هایون اولدیفنی سویلیور^[۲] و بالا آخره اورادن کچن اوروپالی سیاحین دخی بونی تأیید ایدیور لر. بلکه بو کیفیت اسکیدن قاله، حتی سلجوقیلردن مدور بر تماملدر. بناء علیه توقادك ۶۹۱ تاریخده سلجوقی خواندك خاصی بولنمش اوله سیده وارد خاطر اولمازمی. «ایدالله دولتها» دعاسی یالکنز مشار الیها به راجع اولغله

[۱] مختصر سلجوقنامه (فارسی)، هوتبما طبعی، ص ۳۱۰ « ذکر تشرف ملکه مظله سلجوقی خاتون ابنة السلطان رکن الدین بتزوج پادشاه زاده الخ » سرلوحه لی مجتده شهر ادمهك اسمی محرر دکلدرد. خیر الله افندی تاریخنده (کتاب اول، ص ۱۰۷) پادشاه زاده جهان آرغون خان ایچون نکاح اولندیفنی مقید ایسه ده بونك نه درجه شایان قبول اولدیفنی بیله میور. آرغونك تاریخ تولدی ۶۴۸ ایله ۶۵۳ سنه لر ی آراسنده اولدیفنی ظن اولنیور. (مراجعت، محیط الاسلام، فرانسه زجه نسخه سنده «آرغون» کله سنده).

[۲] سیاحتنامه، ج ۵، ص ۵۷.

واقف خلف بن سلیمانک طوغریدن طوغری به سلچوق خواندک آدمیرندن بری اولدینی ظن اولتور. بومله کتابه‌ده (دارالعلم والعمل) تسمیه اولتیور. بوندن طولایی بوراده بر مدرسه دخی بولنش اوله‌سی لازمدر. هیئت مجموعه‌سنه ویریلن (بقعه) تعیری علی الاکثر خاتناه وزاویه معناسنی متضمندر.

علی العموم اسلامی کتابه‌لرده (سلچوق) و (سلچوق) اسملرینه بر چوق کره تصادف ایدیور^[۱]. (خواند) و یاخود (خوند) کله‌سی فارسیده صاحب‌ومالک و خداوند و افندی معناسنه کلدیکی لغت‌ریازیورلر (برهان قاطع، فرهنگ شعوری). فقط بعض مدققین بو کله‌نک اصلی ترکیه اولدینی ادعا ایدیورلر^[۲]. هر حالده بو جهتک تحری و تعیینی متخصصاره توصیه ایدرز.

[۱] بعضاً (سلجک) و (سلجوک) املا لریده مستعملدر، مثلاً چلی سلطان محمد خانک کریمه‌سنک بروسه‌ده کائن جامعک کتابه‌سنده (سلچوق) خاتون یازیلی اولدینی حالده مشار الیه‌نک قبری کتابه‌سنده (بانوی العظمی سلجک خاتون) یازیلشدر، مراجعت، توحیدیک، بومجموعه‌ده، جزو ۱۵، سنه ۱۳۲۸. [۲] مقریزی‌نک اثری اولان کتاب السلوکک قاترمره طرفندن فرانسیزجه ترجمه‌سنده، اوزون اوزادی به بو مسئله مناقشه ایدیلشدر. ج ۴، قسم ۱، ص ۶۴ نوط. — حسین افندی آماسیه تاریخنده (ج ۲، ص ۴۹۱، نوط ۱) امیر چوبانک قیزی بغداد خاتونک ابوسعید بهادر خان ایله تزوجندن صکره (خونکار خاتون) نامی آلدینی سوبله‌بوب بو مناسبتله شو نوطی علاوه ایتشدر: «خونکار، قوی و صلابتلی معناسنه اولان (قونقار) لفظندن عبارت وقوت و صلابت صاحبی اولق معناسنه اولان قونقامق مصدرندن مشتقدر. بو معناده (قوندماق، قوندماق) کله‌لریله مشترکدر. قونداق، قوندی، قونت الفاظی بونلرک فرومی‌در. قوی‌الاقتدار اولان ارلره (قونقار) و قادیلره (قوندی) صفتلری ویریلش، مؤخرأ قونقاره (خونکار) و قوندی به (خوندی) دینشدر. خونکار، خداوندکارک غلطی دکلدی. (خاتون) ضم‌الحاق و ترفیق ایتک معناسنه اولان (قونقار) مصدرندن مشتق اولان (قونقار) و صفتک مرعیدر. رفیق معناسنه اولوب بزم عثمانیجه لهجه‌سنده قانونه (قادین) دینکده‌در».

«خوند» تعبیری عائله حکمداری نسوانك اك بيوكلرينه وحتى ممالك مصر زمانلرنده بالخاصه سلاطين زوجه لرینه ویریلن برعنواندرکه سلطان وملكه وپرنسس مقامنده در، ننه کیم بالاده کی کتابه دهده بویه قوللانلشدر [۱].

[۱] (خوند) کلهسی ییباغی اولدیفندن عربلر اکثراً حرف تمریفسر قوللانلرلر. مع مافیة بعضاً تأیث ایله (خونده) ویاخود حرف تمریف ایله (الخونده) صورنده دخی مستعملدر، (الخونده شجرة الدر) کی. بعضاً صرف علم اولهرق قوللانلور، ازجمله نیکدهده برتربهده (خواند خاتون) وقرامانده خاتونیه مدرسه سنده (سلطان خاتون بنت مراد بك بن اورخان بن عثمان) ترکیلری محکودکرکه بونلرده «خاتون» کلهسی ینه پرنسس معناسی متضمندر. (خاتون) عنوانی عربلر وملل سائرۃ اسلامیه کتابه لرنده پکچوق قوللانلشدر. خاتون کلهسی ترکیه اولان (قانون) دن محرفدر. (مراجعت، دیوان لغات الترک، استانبول طبع، ۱ ج، ص ۳۴۳). ابن مهنانك معارف نظارتی طرفندن دردست طبع اولان حلیة الانسان نام اثرنده (قائن) ومفولجه اولهرق (قانون) ودیکر بعضی لفت کتابلرنده (خادون) و (قادون) و (قادن) سورتلرنده وبوکون (قادین) املاسیله یازلقد. رفی الاصل مفهومنده شرف معتبر اولدینی وبوتسیرله قادینه دهازیاده حرمت وبرنوع التزام قصد اولدینی بیان اولمقدهدر. بومناسیتله شونیده سولیه لم که عن اصل مقام خلافتك دیوانه اطلاق اولنان (دار) تعبیری قدیمآ سرایلرك نسوانه مخصوص اولان قسمته تشبیل اولنمش ودها سکره لری ممالك مصر اصول تشریفاتینده حکمدار قادینلرینه وقیزلرینه وعلی الموم خاتون وخوند رتبه سنی حائر اولان کبار عائله لرك نسوانه برعنوان اولهرق قوللانلشدر. قاهرهده سلطان پیرسك قیزینه عائد برکتابهده «برسم الدار العالیة والعظيمة الخاتونی الخ» محکودکر. فقط علی الاکثر (دار) لکه برچی اولان (الاکدر) جمع تعظیم اولهرق بومقامده مستعملدر، مثلاً قاهرهده ملک الناصر ناصرالدین حسنك همشیره سنه عائد برکتابهده «الاکدر المصونة فتر خاتون» وینه قاهرهده ۱۰۱۹ تاریخلی برکتابهده «انشأت هذا الجامع المبارك المصوبد کرا لله صاحب الخیرات الاکدر الکریفة والدة المرحوم مولانا السلطان محمدخان الخ» جمله لری کورولمکدهدر. مصرک اصول تشریفاتینه دائر اولان (کتاب دیوان الانشاء) نام غیر مطبوع اثرده خاندان حکمداری به منسوب قادیشرله ویریلن عنوانلرك اك بيوک (دار) و (آدر) اولدینی محرفدر. (مراجعت، وان برخم، قورپوس، ۱ ج، ص ۳۲۶).

— ۹ —

علاءالدین کیقباد ثالث زمانی سنہ ۷۰۰

آلاجه مسجد

صمان بازارندہ بولنان بومسجد معماری نقطہ نظرندن مهم برہنا دکلدہ .
فقط طوغلہ منارہ سی غایت کوزلدہ . بر مدرسہ سی دخی واردہ . اولیا چلبی
سیاحتنامہ سندہ (ج ۵ ، ص ۵۸ و ۵۹) بومسجدہ (کوچک منارہ لی)
دخی تسمیہ اولندی نی مندرجدر . دوت سطرندن عبارت اولان کتابہ سی خط
ایویلہ مھر اولوب منارہ نک قاعدہ سی دیوارینہ موضوعدر (طولی ۰.۸۷
عرضی ۰.۴۵) . فوطوغرافی سی موجوددر . مسجدک قبوسندہ بولنان دیگر
بر کتابہ یی ایلرودہ عثمانی کتابہ لری میانندہ کورہ جکز .

(۱) بسم الله الرحمن الرحيم عمر هذا المسجد في ايام د

(۲) ولت السلطان الاعظم علاء الدنيا والدين كيقباد ابن فرامرز

(۳) خلد الله ملكه العبد المحتاج الى رحمة ربه عبدالعزيز بن ابراهيم وشرطان

(۴) يقرأ الامام بعد صلاة العصر فيه سورة الفتح في شهر

سنة سبع مائة تقبل الله منه وغفاعة آمين

متن کتابہ دہ مسجدک واقفی اولہرق کوستریلن عبدالعزیز بن ابراہیم
سلطان علاءالدین کیقباد ثالث جلوسنی متعاقب (استیفا) منصبہ کہ برنوع
دفتردارلق ایدی ، ارتقا ایندیکی آقسرائی نک سلجوقنامہ سندہ مذکور اولان
ذات اولوق محتملدر ^[۱] . سلجوقی دولتنک اکصوک زمانلرینہ عائد وثائق پک

[۱] عثمانی تاریخلری سلطان علاءالدین کیقبادک کتابی اولوق اوزرہ

بر عبدالعزیزک اسنی سوبلیورلرکہ ارطغرل غازینک رؤیاسنی تعبیر ایتش ایش ،
مراجعت عالی ، کنہ الاخبار ، استانبول طبعی ، ج ۵ ، ص ۲۴ . — احمد مدحت ،
مفصل ، ص ۱۷۱ و بوندن اقتبا سا کمال پک ، عثمانی تاریخی ، جزؤ ۲ .
بو کیفیت یدنجی عصرک اواسطنہ مصادف اولغلہ طبعی ۷۰۰ تاریخل کتابہ دہ
اسمی مندرج اولان عبدالعزیز اولہماز . — سہاونہ قاضیسی دیمکلہ مشہور اولان
شیخ بدرالدین عمودک جدی اولوق اوزرہ شقایق ترجمہ سندہ (ص ۷۱) آل
سلجوقی وزراستندن بر عبدالعزیز کوستریلشدہ .

اندر اولدیغندن کرک بو نقطه نظر دن ، کرک سلطان عثمان غازی
حضرتارینک استقلالی علاءالدین کیقباد ثالث زمانه مصادف اوله سندن
طولانی بو کتابه نك اهمیت مخصوصه سی واردره . بالاده کورلیدیکی وجهله
(صحیفه ۶۴۹) سلطان غیاث الدین مسعود ثانی ۶۹۷ ده غازان محمود
طرفندن عزل و همدان قلعه منه حبس ایدلیدیکن صکره یرینه برادری
فرامرزك اوغلی سلطان علاءالدین کیقباد اجلاس اولنیش ایدی . تاریخلرک
روایتنه نظرأ مشارالیه براق دفعه جلوس ایتدیکی آکلاشیلیور^[۱] . حتی
سنه مزبورده دن ده اول برکره خروج ایدرک ممالک رومک برطرفده
حکمران اولدینی محتمل بولنشد (صحیفه ۶۴۸) . بناء علیه فریدون بك
مجموعه سنده مندرج برمنشورک تاریخنه استنادأ توحید بك ۶۸۳ سنه سی
مشارالیهك ایلک سلطنتی و ۶۹۲ - ۶۹۹ ایکنجی و ۷۰۰ - ۷۰۲
اوچنجی و ۷۰۴ - ۷۰۷ سنه لرینی دردنجی سلطنتی اولق اوزره وفقط
هپ قیود احتیاطیه ایله قبول ایدیور^[۲] . حالبوکه ینه توحید بك
بو مجموعه ده بالآخره نشر ایتدیکی مقالاتده ایلخانك ۶۹۹ ده کیقباد ثالث
عزل و بعده ینه نصب و ۷۰۲ ده تکرار عزل ایله اصفهانه کوندردیکنی
و برمدت صکره اعدام ایتدیره رک یرینه سنه مزبورده سلطان غیاث الدین
مسعود ثانی ایکنجی دفعه اوله رق اجلاس ایله دیکنی و ۷۰۴ ده مسعود ثانی
وفات ایتدیکندن روم سلجوقی دولتنك کلیأ منقرض اولدیغنی بیسان
ایتمکده در^[۳] . هر حالده بالاده کی کتابه علاءالدین کیقباد ثالث ۷۰۰ سنه سنده
سلطنت ایتیش اولدیغنی اثبات ایدر . مشارالیهك ۶۹۹ سنه سی طرفنده ده
حکومت ایله دیکنی مؤید اولق اوزره کندی نامه بر کتابه سی^[۴] و ینه ۶۹۹

[۱] غالب بك ، تقویم مسكوكات سلجوقیه ده سلطان علاءالدین کیقباد ثالثك
مدت حكومتی اوله رق ۶۹۷ - ۷۰۷ سنه لرینی کوسترمنشدر .

[۲] توحید بك ، موزه قتالوغی ، قسم رابع ، ص ۳۴۳ - ۳۴۹ .

[۳] جزؤ ۳ ، سنه ۱۳۲۶ .

[۴] کتابه مذکورده انقروندن کله اولوب بو مجموعه ده نشر اولنشد ،

سنه ۱۳۲۶ ، ص ۱۱۳

و ۷۰۱ ده مضروب سککری و ۷۰۰ تاریخنده مضروب وغازان محمود ایله مشترک برسکه [۱] موزه هما یونده محفوظدر . مع مافیه مذکور کتابه ونده سککر واسطه سیله مشارالیهک مختلف دفعه لرده کی سلطنتلرینه دائر قطعی بر فکر حاصل ایتک ممکن اولدیغندن بودورک وقایعی تنویر ایده بیله جک بوکی ده برچوق واثاقک بولمنسه منتظر اولق مجبوریتنده یز .

سلجوقی دورینه عائد کتابه سز آبدات

توقادده سلجوقیلر زمانندن قاله فقط اوزر لر نده تاریخی کتابه بولنمیان بر خیلی مبانی موجود اولوب بونلردن بری بالخاصه صناعات نفیسه اسلامیة نقطه نظرندن فوق العاده اهمیتی حائز و محافظه یه شایان آثاردن اولدیغندن بوراده علاوه تعریفی مناسب کوریلدی [۲].

کوک مدرسه

اوقاف اداره سنجه پروانه بکه عطف ایدیلوب (کوک مدرسه) نامیه یاد اولنان/ بوشایه محلنده (بیمارخانه) و (دارالشفا) دخی دینیور. حالبوکه طرز معماریسندن دخی اکلاشیلدینی وجهله بو بر مدرسه اولوب بیمارخانه ایسه تحقیقاتمزه نظراً بونک اتصالده بولنمقده ایکن صکره دن هدم ایدیلش ایمش . اولیا چلی کوک مدرسه ایچون « سلاطین سلف بناسی اولوب متانت اوزره کار کیر با ایدیلش بر مدرسه رغادر . لکن وانی نام بریسی مشایخ زمره سندن کچینوب بومدرسه قدیم دارالتعلیمی ایش ایدرک امر پادشاهیه تکیه ایتشدور. قبه سنک اورتیه سی

[۱] غالب بکک بوسکیه دائر ۱۸۹۵ ده استانبولده نشر ایلدیکی فرانسیزجه بر رساله ده — توحید بک، موزه قتالوغی، قسم رابع، ص ۳۴۸ — بوندن بشقه ۶۹۷ ده ارزنجانده مضروب برکوش سککه مشترک توحید بکک خصوصی قولکیوننده کوریلشدور .

[۲] کتابه سز مبانی میاننده شونلری دخی کوردک : (کودک مناره) نام دیگر (رستم پاشا جامی) غایت قدیم بر بنادر . — (کبه مسجدی) . —

آچیق اولوب زمینده برحوض مربی واردرد، دیور^[۱]. فقط بومحلك بیمارخانه اولدیغه دائر برسوز سویله میور، حالبوکه آروجه بر (بیمارخانه) تکیه سنی یاد ایدیور. دوقتور مورتمان ۱۸۵۸ ده توقاددن حین مرورنده کوك مدرسه یی کورمش اولدینی تعریفدن اکلایلیور. فضله اوله رق بوینا ایله برابرینه آثار نفیسه دن اوله رق یکدیگرینه مربوط ایکی بنادها کورمش و بونلرک غایت پریشان و خراب برحاله اولدقلىنى حتى آخور اوله رق قوللانلقدقلىنى وقسم اعظمك مائل انهدام بولندیغنى کال تأسفله قید ایتمشدر^[۲]. دوقتور مورتمان بو ابنیه نك كرك هیئت مجموعه سنده کوریلن عظمت و لطافتی و كرك بونلرک (میدان) تسمیه اولنان واسع بر محلك کنارنده بولمقلىنى نظر دفته آله رق توقادده سلاطین سلجوقیه نك سرایلری بونلر اوله سی احتمالی دو میان ایدیور. بونك نه درجه شایان قبول اولدیغنى بیله میورز. بلکه سلجوقی سرایلریده بوجوارلرده ایدی. دوقتور مورتمانك او محله کوردیکی مبایندن بری هر حالده کوك مدرسه دنیلن بنادرکه بوساسا بر مدرسه ایدی. دیگر لریده اونك اوکنده کی (بیمارخانه)، ودها ایلر وسنده کی (ویووده خانى) تسمیه اولنان معظم کر و انسرای اوله جقدر. بونلردن بیمارخانه بالاده سویله دیکمز وجهله، ازمئه اخیره ده هدم ایدیلرک یزینه عادى برخان انشا اولمشدر. ویووده خانى ایسه پك چوق تعدیلاته

(قیچ قیچ حسن بابا) قصبه نك خارجنده برتبه اوزرنده در. اولیا جلیده (غز غز دده تکیه سی) دیه مذکوردر. — (ملك سيف الدين) تریه سی قلعه دیبنده جامع کبیر عهله سنده اولوب متولیسى نژدنده ۸۸۷ تاریخلی بروقیه کوریلمشدر. — (غریبیلر جامی) مناره سی صیرلی طوغله ایله مزیندر. بونلردن بشقه توقادده کوچك و بیوک پك چوق مبانی واردرد. اولیا جلی دخی برخیل مبایننك اسملرینی درج ایتمشدر. بونلرک مجموعنی شامل اولق اوزره مهنجه مفصل بردفترك تنظیم ونشری ازهر جهت موجب استفاده اولور.

[۱] سیاحتنامه، ج ۵، ص ۵۹.

[۲] جز ۳۴ ص ۵۷۹ ده درج ایتدیگمز بیلو غرافیا ده دوقتور بارتك

او غمراهی رق شکل اصلینسی و مزینات داخلیه و خارجیه سنی محافظه ایدمه مشدر.
 هر حاله كوك مدرسه - ا كروبوالآن موجود ایسه - توفادك الك
 نفیس بناسی دینكه شایان اولوب سلجوقی طرز معماریسنه كوزل
 برانموزج تشکیل ایدر. مستطیل الشکل و ایکی قاتلی اولان بوبنانك طولی
 تخمیناً ۳۰ و عرضی ۲۰ مترودر. جبه قیوسی استالاقیتلرایله وكونا كون
 ایشلمش طاشلارله مزین اولوب بالاسنده ایکی عدد پنجره یی حاویدر. بنانك
 وسطنده اوستی آچیق بر حولی بولتوب بونك ایکی یاتنده مرمر
 دیركلی رواقلر و كرك بونلرك آرقه سنده كرك اوست قاتده اقامته مخصوص
 حجره لر بولمقددر. مدخلك قارشوسنده یوكسك كمرلی برابوان
 یرلشدیریلشدركه بونك دیوارلری داخلأ و خارجأ چینی موزاییقدن
 مصنوع خطوط و نقوش ایله مزین ایمش. فقط اورای زيارتمز تاریخی
 اولان ۱۳۲۲ سنه سنده ایوانك داخلنده کی چینلرك كافه سی و خارجنده کی
 چینی مزیناتك قسم فوقانیسی محو و تخریب ایدیلش اولدیفنی چشم تاسفله
 مشاهده ایلهدك^[۱]. ایوانك صاغ وصول طرفنده قبلی برراوطه بولتیور.
 بونلردن صاغ طرفده کی برتربه اولوب یکریمی قدر یازیسز قبری محتویدر^[۲].
 مدرسه نك طرز انشاسی قونیه ده کی صیرجه نی مدرسه یه ودها بر چوق
 دیگر سلجوقی مدرسه لرینه مشابهدر. بوبنای مختشمك تاریخ انشاسی
 و کیمك اثری اولدیفنی تحقیق ایدمه مدك. قیوسنك بالاسنده کتابه یه
 مخصوص اولان طاشك یرینه عادی و یازیسز برمرمر لوحه قونلشدر.
 بوبنانك یدنجی عصر هجرینك نصف اخیرینه عائد بولنسی محتملدر.
 (مابعدی وار)
 خلیل ادهم

[۱] الیوم بوبنانك نه حاله اولدیفنی بیله میورز . ۱۳۲۲ ده چیقارمیش
 اولدیفنمز فوطوغرافیلرده تخریباتك درجه سی قسماً کوریلور . متولسی متول
 اوغل حاجی افندی اسمنده بر ذات اولدیفنی سوبله مشلردی . البت موی الیهك
 نزدنده بروقیه اوله جقدر. بونیده تدقیق ایتك لازمدر.
 [۲] بورایه (فرق قیزلر) تره سی دیورلر. چوچق خسته لترلرینه قارشو
 نذر اولتی اوزره برچوق بیک موضوع اولدیفنی کوردلک.